

Cuprins

Cuvânt-înainte de Morgan Housel	9
Prefață: Să nu fii consecvent prost	13
Cum să folosești această carte	15
PARTEA ÎNTÂI Idei proaste	19
Secțiunea 1. Sfaturi proaste	21
Secțiunea 2. Nebunia mediatică	77
Secțiunea 3. Sofistica: Studiul ideilor proaste	123
PARTEA A DOUA Numere proaste	155
Secțiunea 4. Ignoranța economică	157
Secțiunea 5. Piața ca un haos	211
Secțiunea 6. Șocuri bursiere	269

PARTEA A TREIA Comportamentul prost	327
Secțiunea 7. Greșelile evitabile	331
Secțiunea 8. Luarea deciziilor emoționale	389
Secțiunea 9. Deficitele cognitive	441
PARTEA A PATRA Sfaturi bune	483
Concluzie	577
Mulțumiri	579
Note	583

Cuvânt-înainte de Morgan Housel

AM AUZIT PRIMA DATĂ de Barry Ritholtz în 2010. Asistam la o conferință despre investiții la Vancouver, în Canada, unde el era unul dintre vorbitorii principali.

Ați fost vreodată la o conferință de genul acesta? Ștacheta poate fi destul de scăzută pentru vorbitori, cu 45 de minute de prezentări PowerPoint și multă autopromovare. La final, publicul aplaudă pentru că se simte ușurat.

Dar Barry... Nu voi uita niciodată discursul lui. Mi-a schimbat viziunea nu doar despre bani, ci și despre comunicare.

Uităm ușor, dar în cea mai mare parte a istoriei moderne, comentariile financiare erau compuse de jurnaliști profesioniști care citau niște experți. Experții înșiși aveau rareori ocazia să vorbească necenzurat, needitat și pe larg, în fața unui public numeros.

Barry a fost unul dintre primii care au făcut-o. Țin să subliniez că el a scris pe blog despre investiții încă de pe vremea când eu eram la liceu. Blogul lui, Big Picture, era cu ani întregi înaintea timpului său și a schimbat complet modul în care acum consumăm știrile financiare, din două motive:

- **Il citești cu mare plăcere.** Barry nu ezită să-și spună părerea, chiar și când este controversată. Mai mult decât atât, el este un *povestitor*. Prezentarea investițiilor mai degrabă ca o poveste insolită despre comportamentul uman decât ca o gaură neagră de date sterile, îl face și

mai atrăgător. Celor care criticau lucrările de popularizare a istoriei, istoricul David McCullough le-a replicat o dată așa: „Istoria nu pățește nimic, dacă o faci accesibilă tuturor”. Asta a făcut Barry pentru finanțe.

- **Știe despre ce vorbește.** Ca fondator al uneia dintre firmele de gestionare a averii cu cea mai rapidă creștere din Statele Unite, părerile lui Barry nu sunt doar teorii scrise pe tablă - el a fost în tranșee, ca să spunem așa, confruntându-se cu natura sălbatică și imprevizibilă a reacțiilor pe care oamenii în carne și oase le au în fața lăcomiei și a fricii. Nimeni nu are întotdeauna dreptate, dar nu-l poți acuza pe Barry că se pretinde infailibil din turnul său de fildeș.

Rezultatul este ceea ce mulți oameni așteaptă de la un comentator financiar și ceea ce au nevoie de la acesta: sentimentul că stau liniștiți la o bere împreună cu un prieten experimentat, înțelept și cinstit.

La Vancouver, Barry a vorbit despre pesimismul său față de China - un subiect controversat la acea vreme. Întrebați de ce, alți vorbitori s-ar fi lansat într-un șuvoi de cuvinte și teorii la modă. Barry s-a aplecat spre microfon și a șoptit conspirativ: „*Psst, sunt comuniști*”.

Ceea ce îmi place la munca lui Barry este că el vede investițiile mai degrabă ca pe un joc al emoțiilor și comportamentului decât ca pe unul ghidat de inteligență și date. Este important, deoarece: a) corespunde realității și b) comportamentul este dezordonat (sau chiar neglijent), imprevizibil, variază de la o persoană la alta și, spre deosebire de date, nu pretinde că oferă un răspuns simplu. Înțelegerea modului în care comportamentul nostru ne face să greșim poate fi mai

valoroasă decât datele care pretind că ne arată cum să facem ce trebuie.

Exact asta oferă cartea lui Barry și cred că o veți aprecia la fel de mult ca mine.

Morgan Housel

Iarna 2025

Prefață

Să nu fii consecvent prost

Această carte este concepută pentru a reduce greșelile – *greșelile tale* – cu banii. De la mici erori la gafe monumentale și tot ce se găsește între ele. Dacă ați putea învăța cum să *evitați erorile evitabile* pe care investitorii le fac tot timpul, viața voastră ar fi mult mai bogată și mai puțin stresantă!

Aceasta este misiunea mea: să împărtășesc ceea ce am învățat, astfel încât să puteți evita cele mai frecvente greșeli pe care oamenii le fac cu capitalul lor. Evitați aceste erori nefortate și îi veți eclipsa pe 90% dintre semenii voștri cu bunăstarea voastră financiară.

Majoritatea autorilor financiari nu adoptă această abordare. Cărțile clasice de investiții urmează calea „Cum să”. Vor să vă învețe – într-o duzină de capitole – tot ce trebuie să știți pentru a avea succes din punct de vedere financiar. Gen: „Aplicați aceste 100 de strategii și începeți să adunați dolari!”

În lumea reală, această abordare este sortită eșecului. Chiar dacă faceți toate lucrurile corect, câteva greșeli sunt suficiente pentru a anula toate eforturile voastre anterioare.

Iată un adevăr contraintuitiv: a evita erorile este mai important decât a obține victorii. Această idee minunată a fost expusă de Charley Ellis într-un articol din 1975, publicat în *Financial Analysts Journal* și intitulat „The Loser’s Game”¹. Investițiile, observa Ellis, seamănă cu tenisul de câmp: majoritatea oamenilor pierd comițând erori nefortate. Pentru a câștiga „the loser’s game” („jocul celui care pierde”) este suficient să *pierzi*

*mai puțin: să faci mai puține erori și să-l lași pe adversar să se bată singur. Un deceniu mai târziu, Ellis a dezvoltat această teză în cartea sa clasică *Winning the Loser's Game*.²*

Cum să nu investești va proceda la fel: în contextul modern al rețelelor de socializare, al membrilor de pe Reddit și al știrilor nonstop, vă voi învăța să evitați numeroasele greșeli care îi ruinează pe majoritatea investitorilor.

Mai simplu spus: faceți mai puține erori, câștigați mai mulți bani.

Inimitabilul Charlie Munger de la Berkshire Hathaway a formulat-o astfel: „Este remarcabil de constatat în ce măsură oameni ca noi au beneficiat pe termen lung încercând *în mod consecvent să nu fie proști* în loc să încerce să fie foarte deștepti”.

Voi trece în revistă cele mai frecvente erori pe care le fac investitorii; voi devoala miturile în care atât de mulți cred cu fermitate, în detrimentul propriului succes. Voi include câteva erori frecvente, inclusiv unele dintre propriile mele greșeli, precum și învățămintele trase de investitorii cei mai bogați și cei mai predispuși să comită erori.

Toți oamenii sunt supuși greșelii. Aceasta este însăși natura ființei umane, care ne limitează capacitatea de a vedea viitorul sau chiar de a înțelege trecutul și prezentul. Cu toții facem greșeli. Această carte vă va ajuta să faceți mai puține; iar cele pe care le faceți vor fi mai puțin costisitoare.

Obiectivul meu este același cu cel al lui Munger: „Consecvent mai puțin prost”.